

ИЗ ЛЕКСИКЕ
СТАНОВАЊА У
ВАЉЕВСКОЈ ПОДГОРИНИ

Еџнолинївистїички оїледи

Приредиле:
Драгана Радовановић
Милина Ивановић Баришић

МАТИЦА СРПСКА
2020

Наташа Миланов¹

Институт за српски језик САНУ, Београд²

ПОСУДЕ И ПРЕДМЕТИ СА РАЗЛИЧИТИМ НАМЕНАМА У ИСХРАНИ У СЕЛУ БОГАТИЋ КОД ВАЉЕВА

У раду се на основу лексичко-семантичке анализе представља лексика која означава предмете за припрему и држање хране у селу Богатић код Ваљева. Уз лексеме ће бити дати и изводи из транскрипата на основу којих се може сагледати функција анализираних лексика у етнографском и социјалном контексту. На основу разматрања моћи ће да се изведе закључак и о томе да ли је анализирана лексика домаћег порекла или има и позајмљеница.

Кључне речи: терминологија куће и покућства, лексика која означава предмете за припрему и држање хране, лексичко-семантичка група, творбена мотивација.

¹ natasa.milanov@isj.sanu.ac.rs

² Рад је настао у оквиру пројекта *Речник љовора Ваљевске Подборине*, чији је носилац Матица српска, а који у целини финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије; и пројекта: *Лингвистичка истраживања савременог српског књижевног језика и израда Речника српскохрватског књижевног и народног језика САНУ* (178009), који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије, као и пројекта.

Увод

Називи за покућство представљају важан сегмент материјалне културе сваког народа. Различити лексички слојеви које срећемо у терминологији за покућство откривају нам културне утицаје који су заступљени у одређеном ареалу. Посебно је важно пописивање старијег слоја лексике ове области у ери савременог доба. Ново време је и у сеоске средине донело модерније справе и уређаје, што је последица савременог начина живота. Са нестанком појмова коришћених у традиционалном сеоском животу и саме лексеме које су такве појмове именовале приближавају се слоју историзама. Због тога је веома важно сачувати од заборава традицију и културу живљења у изворном облику.

Из области терминологије куће и покућства за потребе рада одабрали смо лексику која означава појмове за припрему и држање хране.³ Представимо овај лексички слој употребљен у говору села Богатић, селу које лежи на југоисточној граници Ваљевске Подгорине, на левој обали реке Градац.⁴

Истраживања у области лексике куће и покућства спровели су, између осталих, Г. Вуковић (1988), М. Букумирић (2006), Ј. Којић (2006), Д. Црњак (2006), а значајан допринос овој области дају и дескриптивни и дијалекатски речници у којима је пописана и описана бројна термилошка лексика која се односи на културу становања.

Поделу анализиране лексике на лексичко-семантичке групе извршили смо по угледу на поделу дату у студији Гор-

³ Како је навела Љ. Недељков, у испитивању лексике у Војводини најгушћа мрежа пунктова постоји за терминологију куће и покућства, због тога што је за ову тему информатор могао бити било који познавалац традиционалне културе, пошто су традиционална кућа и покућство представљали саставни део живота комплетне популације у прошлости (Недељков, 2009: 193).

⁴ Љ. Павловић (1907: 562) наводи се да је Богатић основан пре почетка 17. века, када се Јован Богатинац доселио на овај простор из Доњег Колашина у данашњој Црној Гори.

дане Вуковић, *Терминологија куће и њокућстїва у Војводини*, те смо на основу тога формирали тематске групе. Приликом идентификовања значења анализираних лексема консултовани су *Речник САНУ*, *Речник Мајџице српске*, *Речник стїраних речи и израза* аутора И. Клајна и М. Шипке, као и *Рјечник љурцизама* А. Шкаљића (1973). Информатор за примере била је Милева Марковић (1928).

Циљ рада је пописивање лексике која означава реалије из области припреме и држања хране, утврђивање творбене мотивације и етимологије анализираних лексема, као и указивање на нормативни статус овог типа лексике. Овим истраживањем желимо и да дамо допринос богаћењу лексичког фонда српског језика, будући да неки од назива нису забележени у досадашњим терминолошким пописима лексике ове групе или су забележени у другом значењу.

Лексичко-семантичка анализа

У раду ћемо анализирати тематско поље лексема којима се означавају посуде и предмети са различитим наменама у исхрани, а у које спадају лекеме што означавају различите посуде и справе за припрему и конзумирање хране, прераду млека и воћа и сл.

Посуде за кување и печење. Лексика забележена у овој групи именује реалије које се и данас најчешће употребљавају са истим називом. Општи назив за посуде за кување и печење су *сӯдови*, *сӯђе*. Међу појединачним називима забележили смо следеће:

- посуде за кување од бакра: *кòшao/кòшїō, кòшїлић*;
 - земљане, тучане или емајлиране посуде: *лòнац (земљанї лòнац), лòнчић, щєрїа, ључанā щєрїа са љрї нòде, љїгãњ*;
- (Прѣ се у земљанїм лòнцима нòсио рúчак рáдинима у

-
-
- њиву; Їмō тигāњ, пѣкли се ўштипци, запржáвало се сá њѝм, то је кўпљен тигāњ; Ми ўзмѣмо кромпирā па тўрѝмо у нај лончић и ђно се испечѣ; Ако ш ѣўвече да прāвиш, то ѝмала тучāнā шѣрпа са трѝ нђге ђздђ);
- дубок метални или бакарни суд за топљење масти: *рāнија* (Трѣбā скѝнути рāнију с тāvана да сўтре топѝмо мāст);
 - метална посуда са дршком за кување црне кафе: *ћѣзба, ћѣзбица* (Тўри ў ћезбу вђду за кафу; Їспала ми ћѣзбица те се рāзби; Плѣканā ћѣзба бѝла од ђбичнђг плѣка);
 - емајлирана посуда за грејање воде: *хѝбрик* (Ўвѣк је бѝло тђплѣ вђдѣ у хѝбрику);
 - посуде за печење од различитог материјала: *ѝлѣк, ѝѣвсија/ѝѣѝсија, ѝѣкуља земљāнā, ѣувѣчара* (Їмали су ђни и бāкрени плѣк окрўгал, па кад пѣчў пѝту ђзгђ тўрѣ плѣк нѣкѝ да нѣ би жāр ўпђ; Пѣкуља, пѣчѣ се под њђм лѣбац, али на ђгњѝшту; Бѝла је пѣкуља земљāнā, нā њў се тўрѝ прāсе, па се пѣчѣ у врўни; Тѣпсију тўрѝш под пѣкуљу, па ђзгђ жāр);
 - гвоздени суд под којим се пече хлеб, кромпир и друга јела: *сāч* (Под сāчом се пѣкло и лѣбац на ђгњѝшту; Сāч је од лѝма, а пѣкуља од зѣмљѣ);
 - делови посуда за кување: *дрўшка, ѝђклоѝац, рўчка, ўво* (Пђклопцом се поклāпали лонци и шѣрпе; Тигāњ ѝмā дўгачку дрўшку).

Наведени примери показују да су називи за ову групу предмета уобичајени и да се углавном нису мењали ни до данас. Називи за посуде углавном се састоје од једне лексеме (*ћезба, лонац, ѝлек*), ређе су то двочлани називи (*ѝкуља земљана, земљани лонци*), а забележена је и описна конструкција (*ѝучана шѣрпа са ѝри ноѝице*). Лексеме су са синхронијског становишта углавном творбено немотивисане, неке су изведене од глаголске (*дршка, ѝкуља, ѝклоѝац*) или именичке

основе (*ђезбица*, *ђувечара*). Неки од назива срећу се у фонетски модификованом облику у односу на називе забележене у речницима и другим изворима: *ђезба* > *цезва*, *хибрик* > *ибрик*.

Називи за посуде намењене кувању и печењу углавном су страног порекла, највише турског: *ђезба* (< тур. *cezve*), *ђувечара* (< тур. *güveç*), *хибрик* (< тур. *ibrik*), *сач* (< тур. *saç*), *шејсија/шејсџа* (< тур. *tepsi*), *шиџањ* (< тур.). Називи *илек/илех*, *шерџа* су варваризми позајмљени преко немачког језика.

Посуде за воду. У овој подгрупи су већином називи који се данас не употребљавају, јер су и појмови на које се односе већином изашли из употребе:

- називи за посуде за држање и ношење воде: *шиќва*, *врџ*, *бардаќ*, *шејсија* (Носили у тиквама воду на њиву да пийу; Бардаќ је имо криву дршку, а врџ праву и широку; Бардаќ је мало украшен, скупли, а теџија прџта).

Бардаќ и *шејсија* су земљане посуде, док су *шиќва* и *врџ* од плода врсте тикве (биљака из породице *Lagenaria vulgaris*).

- називи за дрвене, металне и сл. посуде за држање и преношење воде и других течности, за вађење воде из бунара и др.: *брџеница*, *видрица*, *канија*, *кофа* (Кофа је малирана, а канта од чистог лимана; Носила се вода за пиће у видрицама по три километра; Па су имали брџенице, ко има коња с коњом да догонџ водџ; Брџеница, то је плџнато, па се турџ на коња, затворено са џбе стране, с јџднџ имџ да се точи и џстџче вода);
- назив за посуде од метала, стакла и сл. из које се пије вода и друга течност: *боќал*, *чаџа*, *лонче*, *цимџнија*, *шџљица камџна* (Лонче имало код кућџ, а код колебџ нџка цимџнта, од плџка, јевџнијџ; За кафу биле шџљице камџнџ);
- помоћне справе за ношење воде: *џбрањџа* (Упрџим џбрањџицу на раме па џд' у Граџац на воду).

Међу лексемама ове подгрупе има више изведеница од именица: *видрица* (< *ведро*), *обраница* (< *раме*), *бременица* (< *брема*), *данце* (< *дно*) итд. Назив *обраница* „повијена мотка са зарезима на крајевима за ношење судова преко рамена“ мотивисан је начином на који се овај предмет користио.

И у оквиру ове тематске подгрупе највише је позајмљеница из турског језика. Такви су називи *бардак* (< тур. *bardak*), *каниџа* (< тур. *kanata*), *кофа* (< тур. *kova*), *тестина* (< тур. *testi*). Забележена су и два назива латинског порекла: *цимениџа* (< лат.) и талијанизам *бокал* (< тал. *boccale*).

Посуде и предмети за млеко и млечне производе. У оквиру ове подгрупе забележени су следећи називи:

- назив за дрвену или металну посуду за мужу: *кòџлић*, *кàниџа* (Мужло се у плèканè кàнте; Кàнта била или кòтлèћ за кùвãње млéка);
- назив за плићи, дугуљаст дрвени суд који служи за разливање млека: *кàрлица* (Млèко се рãзлијè у кàрлицу па тãкò стòји да се ùватì кàјмак);
- назив за дрвене посуде са обручевима, са горње стране, отворене за држање млечних производа: *кàџа*, *кàчиџа*, *ћу̀пић*, *чàбар*, *чàбрић*, *чàбриџа* (Кàјмак скìне тãмо у чàбрицу; Кàчиџа ìмã двè гòре као др̀шке; Тùрè сìр у ћу̀пић, па онда прèкувајù прèсò и нãспù);
- предмети за справљање млечних производа: *вр̀г*, *г̀рùд-њача*, *г̀рùдара*, *зàданак*, *кùџлача д̀рвенã*, *к̀рџа* (Г̀рùду мèтнèш у г̀рùдњачу и свèжèш, па прìтиснèш òзгò зàданак да се òцèдì; В̀ргом се кùпила с̀рутка; Помùзу òвце и кòзе, па онда прòцèдè кроз к̀рпе. Ткãле к̀рпе жèне од куделè, бèза, ћèтена ... сãмо су нèкè ìмале да кùпè г̀рùдњачу код ткãча; Рãзливали, ìмали в̀рг, као нãтега, сãмо ок̀ругло, вèликò, а вãм ìмã др̀шку. Рãзлијù млèко с òним в̀ргом, али он се нè морè да òперè, òно се ùватило нã њга и изнùтра и òколо; Ѐскопãна г̀рùдара од д̀рвета).

Код назива посуда за сакупљање сира и кајмака примећује се да готово увек постоји диференцијација према величини: за сир су веће посуде (*каџа, чабар*), а за кајмак мање (нпр. *качица, чабрић*), што је означено и на формалном плану деминутивним суфиксима. Примери показују да се семантичка диференцијација лексема ове подгрупе углавном врши творбеним средствима (у првом реду суфиксацијом), као и да се у овој области употребљавају најчешће називи домаћег порекла. Такође, ову групу чине најчешће једночлани називи (*џрудња-ча, каџа, чабрић* итд.), ретко описне двочлане конструкције мотивисане називом материјала од ког је предмет направљен (*дрвена куџлача, њлекана канија*).

Посуде за држање алкохолних и других пића. Општи називи за ове посуде су *вљаша, флаша*. Међу појединачним називима забележили смо следеће:

- назив за стаклени суд са грлићем: *вљаша/флаша, бџлџн, бџлџнче* (Бџлџн је ђколо бџо поплџтен прџћом);
- назив за различите судове за ношење ракије и вина: *бџрдџк, бџклија, чџџџура, чџџџурица* (Чџџурица је дрџѓи ђбим, ђна вџтџ литар, а бџрдџк вџта нџјмџњџ пџт литџрџ; Бџрдџк је од зџмљџ, а чџџурица дрџвенџ; С бџклијом су сџзџвали свџтове; Тџстија је зџмљџнџ ко и зџмљџнџ џџсе, ђна је прџста);
- назив за стаклене посуде различите запремине у којима се држи ракија: *лџџџар, џџлулџџџар, џџлуџкила, џџлуџкилица* (У пџлулџџџу је лџџтџ, у литру је шљџвовица);
- назив за посуду из које се пије ракија: *чџџџица, рџкџнскџ чџџџица, сџџџљџк, чџкџњ, чџкџњчић, чџџџица* (Сџтљџк је од стџкла, мџњџ, двџста грџмџ вџтџ; Чџкџњ вџтџ двџ чџџџице, џстџ и чџџџица);
- назив за већу посуду у којој се чува алкохолно пиће: *бџре, бурџнце од дџсџџџ кџлџ, бџрџћ, вџџџија* (Дрџџала се рџкија у бурџдџма; Од прџшџа нџправџ ону вџџџију, трџјес

кiлā вāтā; Нēкi стāвио буре са рāкијōм на таван и кад је дошō пред Ћурђевдāн да ўзмē, оно свē изветрило, издўвō вѣтар);

- назив за посуду, предмет за претакање ракије: *зѹма*, *нāишезā* (Тōчила се рāкија нāтегōм, није ймала гўма);
- делови бурета и уопште посуда од дрвета: *дāнце*, *днō*, *дўзā*, *дўжица*, *зāдно*, *дбруч*, *ўйтори* (Бўрад су се прāвила од дўгā; Заўторено, ўдарено днō као на кāци; Дўжице су мālē на чабрiћима; Ўтори се ўрежў у дўге, па се тў ўметнē зāдно).

Називи сврстани у ову подгрупу показују да у области лексике којом се именују посуде за држање алкохолних пића постоји велика лексичка разуђеност, условљена великим бројем различитих предмета, а примери показују да су говорницима биле важне димензије посуда из којих се служило алкохолно пиће. Називи су најчешће једночлани (*балон*, *лишар*, *чузiца*), ретко двочлани или вишечлани (*буренце од десейи кила*, *ракинска чащица*).

У овој групи знатан је број назива стране етимологије, од којих многи имају деривате: *балон* (< фр. *ballon*), *буклија* (< грч. *bōkalion*; лат. *baucalis*), *саиљик* (< нем.), *чокањ* (< тур. *çokal*), *флаша* (< нем.).

Посуде за чување намирница. У оквиру ове подгрупе можемо успоставити следеће називе:

- назив за велике посуде у којима се држе намирнице: *каца*, *сандук*, *сиўблина* (Пāсўљ су држāли, ймали од дрвета нāправљен сандук; Йли, дсечен је јāvōр, шўпалъ, и зāднē га дздō, а дзгō сйпајў брāшно, пāсўљ, тō је стўблина; Кўпус тўрали да се кйселй у кāце);
- назив за посуде од различитог материјала и различитог облика у којима се чувају намирнице: *кōйiao земљāнi*, *земљāнā hāca*, *кāнiia йлēканā*, *ишезла*, *ћўй*, *ћўйиш* (У ћўпове

тӯрали паприке да се кйселē; Мāст се држāла у кантама обичнйм, плēканйм).

Лексеме ове подгрупе углавном су домаћег порекла, а што се тиче формалне стране, има и једночланих (*каца*, *сандук*, *ћуй*) и вишечланих назива који су мотивисани материјалом од ког је предмет начињен (*земљани кошао*, *йлекана каниа*).

Посуде за прераду воћа и њихови делови. У оквиру ове подгрупе можемо успоставити следеће називе:

- назив за обао дрвени суд с отворен горње стране у коме се држи непреврело воће: *каца* (Шљйве су се кўпиле ў кацу; Нēко је ймō и кāцу од двāјес кāзāнā);
- назив делова апаратуре за печење ракије: *казан*, *ламйек*, *шабарка*, *шабарка дрвенā*, *чўчавац* (Кāзан нйје мōгō свāк ймати, сāмо кō је бōгат; Тāбарка бйла од дрвета; Чўчавац, дрвенā му тāбарка и дрвенō гōре куд йзлазй рāкија, од бāкра сāмо де се сйпā кōмина);
- део посуде: *лула*, *кайак* (Лула бйла бāкренā, кāпак йсто од дрвета).

Наведене лексеме су углавном једночлане, ређе двочлане, мотивисане називом за материјал од кога је предмет начињен (*шабарка дрвена*). Неки од наведених малобројних назива су позајмљенице: *казан* (< тур. *kazan*), *ламйек* (< тал. *lambicc*), *лула* (< тур. *lüle*).

Посуде и справе за мешење теста. У оквиру ове подгрупе успоставили смо следеће називе:

- називи за дрвене или металне посуде у којима се закувава хлеб: *вангла*, *карлица*, *кōришо*, *наћуве дрвенē* (Наћуве ймали од дрвета, скōвāне или йскопāне, нēко ймō и карлицу за мањē, али наћуве за вишē лēба; Сāд мēsймо лēбац у вангли);

-
- предмет за развлачење теста: *окла̀џија*;
 - подметач за обликовање теста: *да̀ска* (На да̀сци се смѐ-сѝва̀ лѐбац);
 - предмет за сејање брашна: *сѝѝо* (Сѝјало се бра̀шно на сѝто, нѝко ѝмѝ чѐшћѝ, нѝко рѝћѝ);
 - направа за стављање хлеба у пећ: *ло̀ѝа̀р, ло̀ѝа̀ѝа* (Ста̀вља се лѐбац са ло̀патѝ у фу̀руну; Ло̀па̀р се корѝстио кад се на ма̀ло пѐкло на ѝгњѝшту).

Наведени називи су углавном домаћег порекла, изузетак је германизам *ванџла* (највероватније < нем. Weidling). Такође, називи су већином састављени од једне речи.

Предмети за обедовање и сервирање. У оквиру ове подгрупе можемо успоставити следеће називе:

- земљани, порцелански, метални или дрвени суд из ког се једе: *земља̀на ѝа̀са, ѝа̀сица, ѝра̀зник, ѝа̀њѝр, ѝлеканѝ ѝа̀њѝр, ѝа̀цна* (Ќ слави су ту̀ра̀ни празници, а ѝначе се јѐло из ѝа̀са; Ћа̀сица за дѐцу, ѝа̀се за ма̀торѝ);
- здела за чорбу, супу и сл.: *ча̀нак, чѝнија, чо̀рбалук* (Су̀па се служила у ча̀нцима; Бѝло је чо̀рбалу̀ка за славу, па ако нѐмаш до̀вољно тра̀жѝш ѝд оно̀га ко нѐ слави);
- предмети којима се једе, вади и сече храна: *брѝтва, вѐдемесѝер, вѝљушца, ка̀шика, ку̀ѝлача, др̀вена ку̀ѝлача, но̀ж* (Јѝли смо из ѝа̀са сви за̀једно др̀веним ка̀шикама; Са̀мо за сла̀ву су ка̀шике ку̀повнѐ биле; Биле по̀слѝ од ѝлмију̀на и вѝљушке и ка̀шике; Брѝтва, крѝв но̀ж, то је мо̀ја ба̀ба ѝмала брѝтву, није ѝмала зу̀бе па стру̀гала ја̀буку, но̀сила о по̀јасу; Отац је вѐдеместером сѐко лѐбац, кад му за̀треба̀ нѐки ка̀нап);
- предмет за држање соли од дрвета, керамике и сл.: *сла̀ник, сла̀ница* (Сла̀ница се др̀жи на зѝду).

Све позајмљенице из ове подгрупе по пореклу су турцизми (*кашика, ћаса, чанак, чинија, чорбалук*). Срећу се и једночлани и вишечлани називи, такође мотивисани материјалом од којих је предмет начињен (*дрвена кулача, њлекани њањир*).

Разне справе које се користе приликом припремања хране. У оквиру ове подгрупе забележен је мањи број назива који именују оруђа која се користе за припрему хране:

- за туцање: *аван, сѝѝѝа, ѝѝѝак* (Била трешњова стѝпа, од дрвета ѝскопана и дрвени тѝчак, тѝчеш крушац сѝли; Пѝслѝ смо набавили гвѝздени тѝј тѝчак);
- за мешање: *варјача*;
- за мућење: *жѝѝа* (Имала жѝѝа, мѝшали за тѝрту);
- за млечење: *вадѝниѝа, жрѝвањ, млѝн* (Бѝо и жрѝвањ за млѝвѝње сѝли; Ко ди је бѝла вадѝница за мѝсо, сѝкло се нѝжом);
- за сипање течности: *лѝвак* (То су лѝвак прѝвили ѝд дрвета, нѝкѝ нѝправѝ четвртасто вѝликѝ, па тѝчѝ вѝду крѝс тѝ);
- за просејавање: *ѝрѝѝѝк, рѝѝѝѝо, сѝѝѝо* (Прѝтѝк, ѝн ѝмѝ вѝѝѝ рѝпе нег сѝто);
- за рендање: *рѝнде* (Са рѝнетом се стрѝгала рѝтква за славу);
- за разгртање жара: *ваѝѝрѝѝљ, маѝѝиѝе* (Ваѝрѝѝљ је сѝѝчан аѝову, сѝмо маѝѝ, гвѝздени);
- за приблијање жара уз зидове пеѝи: *ѝѝѝраѝа, ѝрѝѝѝѝо, крѝпа* (ѝѝѝраѝа је мѝтка што се ѝѝм рѝзгрѝѝѝ жѝр у врѝни; Грѝѝѝѝѝ се згрѝнѝ жѝр по ѝѝшковима; Крѝпа, тѝ је на некѝј мѝтци старѝ дрѝње завѝзѝне, па се тѝме чѝстѝ ѝгѝѝѝште, да нѝје пѝпѝла).

Наведени примери махом припадају општеупотребној лексици која се и данас користи у истом значењу.

Закључак

Након представљања лексема којима се именују делови покућства у вези са припремом и сервирањем хране можемо закључити да постоји релативно богат и разноврстан скуп назива на малом ареалу. Називи могу бити домаћег и страног, најчешће турског порекла. Такође, са формалне стране, лексеме ове тематске групе углавном су једночлане, док се код вишечланих првим делом синтагме описује материјал од кога је предмет направљен (*дрвена/земљана ћаса, њлекани њањир*) или изглед реалије коју лексема номинује (*њучана џерија са њри ноге*). Лексеме се најчешће јављају у једном фонетском лику, а ређе у више различитих (*њлек/њлех, њејсија/њевсија, влаца/флаца*). Различити фонетски ликови нарочито се јављају код лексема страног порекла, које су у свом развоју прошле кроз различите фазе адаптације (уп. Вуковић 1988: 105). Домаћи називи често имају више варијаната, добијених суфиксацијом мотивне речи, којима се најчешће прави диференцијација међу посудама истог типа с обзиром на величину (нпр. *буре, бурић, буренце; чабар, чабрица, чабрић*).

Наведене лексеме углавном се срећу и на другим територијама српског говорног подручја, али има и неких које другде нису забележене (нпр. *оџарача, њолукила, чуџица*) или су пак забележене у друкчијем значењу (нпр. *сиџблина*).

ЛИТЕРАТУРА

- Букумирић 2006: Милета Букумирић, *Терминологија куће и њокућсиња у северној Мејохији*. Српски дијалектолошки зборник, LIII. Београд: САНУ, Институт за српски језик САНУ.
- Вуковић 1988: Гордана Вуковић, *Терминологија куће и њокућсиња*. Нови Сад: Филозофски факултет – Институт за јужнословенске језике.

-
-
- Којић 2006: Јадранка Којић, *Терминологија куће и покућства Бањана*. Суботица: Српски културни центар „Свети Сава“.
- Недељков 2009: Љиљана Недељков, *Ојшћии иринциии истираживања лексике традиционалне материјалне културе*. Гласник Етнографског института САНУ, LVII (1). 189–200.
- Павловић 1907: Љубомир Павловић, *Колубара и Подгорина. Антропогеографска промајрања*. Српски етнографски зборник, VIII (IV). 345–1085.
- Клајн и Шипка 2006: Иван Клајн, Данко Шипка, *Велики речник сѝраних речи и израза*. Нови Сад: Прометеј.
- Речник срѝскохрвајскога књижевног језика (I–VI)*. (1967–1976). Нови Сад – Загреб: Матица српска – Матица хрватска.
- Речник срѝскохрвајског књижевног и народног језика (I–XIX)*. (1959–2014). Београд: Српска академија наука и уметности – Институт за српскохрватски језик / српски језик САНУ.
- Skok 1971–1974: Petar Skok, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika (I–IV)*. Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti.
- Црњак 2006: Дијана Црњак, *Терминологија куће и покућства у Лијевчу њољу и Жуји*. Бања Лука: Филозофски факултет.
- Škaljić 1973: Abdulah Škaljić, *Turcizmi u srpskohrvatskom-hrvatskosrpskom jeziku*. Sarajevo: Svjetlost.

Nataša Milanov

DISHES AND OBJECTS WITH DIFFERENT
NUTRITION PURPOSES IN THE VILLAGE
OF BOGATIĆ NEAR VALJEVO

Summary

Based on the lexical-semantic analysis, the paper presents a lexicon that identifies food preparation and storage items in the village of Bogatić near Valjevo. After analyzing the lexemes, it was concluded that there is a relatively rich and diverse set of names in this small areal. The names can be of domestic, foreign, and mostly Turkish origin. Also, having in mind the formal side, the lexemes of this thematic group

consist of mostly one word, while the first part of the multi-word lexemes describes the material of which the object is made (*plekani tanjir*) or the appearance of the realities that the lexeme nominates (*tučana šerpa sa tri noge*). Common names often have multiple variants, obtained by the suffixation of a motive word, which usually differentiates dishes of the same type in terms of size (eg. *bure, burić, burence*). The analyzed lexemes are mostly found in other territories of the Serbian-speaking area, but there are some that have not been recorded elsewhere (eg. *polukila, čugica*) or have been recorded with a different meaning (eg. *stublina*).